

потенціал його інструментарію (зокрема ідеться про ChatGPT) з максимальною користю для всіх учасників освітнього процесу.

Список посилань

1. Еко У., Кар'єр Ж.-К. Не сподівайтесь позбутися книжок / Переклад з франц. Ірини Славінської. Львів: Видавництво Старого Лева, 2015. 256 с.
2. Платон. Діалоги: пер. з давньогрецької / передмова В.В. Шкоди, Г.М. Куц. Харків: Фоліо, 2022. 349 с.
3. Пухнер М. Писаний світ. Як література формує історію / пер. з англ. А. Бондаря. Київ: Темпора, 2022. 460 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-57>

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ У РОБОТІ З НОТНИМ МУЗИЧНИМ МАТЕРІАЛОМ: ЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Димовський Р. Ф.

*викладач першої категорії,
старший викладач циклової комісії викладачів мистецтва
Комунальний заклад «Балтський педагогічний фаховий коледж»
м. Балта, Одеська область, Україна*

Сучасне музичне мистецтво надзвичайно розмаїте, а інформаційні технології роблять його ще й широко доступним (у всіх можливих форматах – аудіо– і відеозаписи, нотні партитури на спеціалізованих сайтах, файлообмінниках тощо). З одного боку, це сприяє урізноманітненню репертуарів творчих колективів, дає можливість їхнім керівникам долучатися до виконавських мейнстрімів та вдовольняти актуальні суспільні запити, з іншого боку – може провокувати випадки порушення академічної доброчесності, права на інтелектуальну власність, адже виникає велика спокуса скористатися чужими доступними назагал наробками, не вдаючись у подробиці щодо походження нотного матеріалу. На мою думку, на сторожі чужої інтелектуальної власності (до якої належить, зокрема, нотний матеріал – обробки, аранжування, переспіви) мають стояти міцні етичні принципи та чітке законодавство.

Існує думка, що в науці необхідно «розрізняти, з одного боку, когнітивну (пізнавальну) свободу, яка в науці, взагалі, безмежна, і з іншого боку – свободу дій суб'єктів в соціокультурній сфері. Остання

повинна бути предметом моралі» [1, с. 44]. На мій погляд, доцільно застосовувати ідентичний підхід і в мистецтві. Насамперед, у суспільстві має бути сформоване непохитне переконання в тому, що інтелектуальна власність – така ж власність, як і матеріальна. Порушення прав на неї нічим не відрізняється від зазіхання на будь-яке інше майно, тож має асоціюватися з крадіжкою, шахрайством тощо. В.С. Ратніков слушно зауважує: «...науково-технічний прогрес зовсім необов'язково веде до прогресу в сфері моральності» [1, с. 51]. Ось і сучасні можливості обміну даними через віртуальний простір, на жаль, не надто сприяють підвищенню цифрової грамотності музикантів (у т.ч., оволодінню програмами комп'ютерного набору нот), зате провокують поширення нотних рукописів, часто не узгоджене з їхніми авторами. Це засвідчує неповагу до чужої інтелектуальної власності та ігнорування етичних принципів у використанні чужих матеріалів. Звісно, не йдеться про поширення самими авторами своїх партитур – якщо вони мають свідоме бажання ділитися власними наробками, це вже особиста справа кожного.

Не менш важливим є неухильне застосування в широкій практиці законів, які захищають інтелектуальну власність. З огляду на те, що лівова частка несанкціонованих тиражувань нотного матеріалу припадає в наш час на інтернет, варто активізувати в цьому напрямі роботу кіберполіції. Як відомо, завданням Департаменту кіберполіції є «протидія кіберзлочинності та порушенню авторського права і суміжних прав у мережі Інтернет» [2, с. 41]. Однак, переважно цей підрозділ Національної поліції працює на глобальному рівні, запобігаючи поширенню піратської продукції на книжковому ринку, у кінотеатрах тощо. Натомість, на локальному рівні піратство є практично неконтрольованим і безкарним. Щоб цьому протистояти, варто переймати європейський досвід платних хостингів, на яких можна легально купувати матеріали будь-якого формату.

Відома аранжувальниця, композиторка, засновниця Театру пісні «Джерела» О. Токар розповсюджує свої наробки через персональний сайт [3], а також через мережу «Фейсбук», додаючи до реклами реквізити на оплату. Це притомна практика для автора, який захищає право на інтелектуальну власність, імпліцитно впливаючи на свідомість користувачів: кожен може придбати в О. Токар партитуру, однак, певно, не кожен захоче далі безкоштовно виставляти її у вільному доступі. Цей приклад засвідчує певний рівень етичної культури вітчизняної музичної спільноти: матеріальна прив'язка до контенту відіграє значну роль у його захисті від нелегального поширення. Як чинник боротьби за академічну доброчесність у мистецтві цей засіб можна вважати дієвим та корисним. Однак, у довгостроковій перспективі хочеться сподіватися на зміцнення етичних принципів користувачів, незалежно від фінансового фактора.

Отож, як бачимо, не існує проблем, які б не можна було вирішити. Може здатися, що значне обмеження (а чи й скасування) безкоштовних хостингів та файлообмінників, якими звикли користуватися музиканти, призведе до певного колапсу. Однак, історія сумнозвісного сайту EX.UA красномовно свідчить про те, що закриття таких ресурсів не перетворюється на трагедію: на їхні місця приходять інші сайти, які пропонують інакші форми використання матеріалу, чи то в обмеженому форматі (тільки перегляд), чи то на комерційній основі. Загалом, зміцнення етичних принципів у мистецькому середовищі, яке може досягатися, у тому числі, скороченням віртуальних майданчиків для безконтрольного поширення чужих нарбок, є стратегічним завданням сьогодення, яке давно й успішно виконане в багатьох країнах світу. Україна як учасниця європейського культурного та освітнього простору має активно долучатися до цих процесів.

Список посилань

1. Етика та раціональність у науковому дослідженні : Навчальний посібник / В. С. Ратніков, А. І. Теклюк. Вінниця : ВНТУ, 2022. 143 с.
2. Криволапчук В., Філь С. Захист прав інтелектуальної власності Національною поліцією та МВС України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2019. №4. С. 39–47.
3. Ноти та обробки пісень: сайт композитора Ольги Токар. URL: <https://music.dzherela.com.ua/ua/> (Дата звернення: 27.09.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-58>

ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЯК ОСНОВА АКАДЕМІЧНОГО УСПІХУ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Дишко О. Л.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичної культури*

*КЗВО «Луцький педагогічний коледж» Волинської обласної ради
м. Луцьк, Україна*

Враховуючи вимоги сьогодення, кожен заклад вищої освіти (ЗВО) має свою розроблену систему забезпечення принципів академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин. Це важлива складова формування академічного успіху будь-яких закладів освіти. До того ж розширення використання дистанційної форми навчання,